

TITO

Paulom dis tcgãya sa

Titom koe

Téé-cookg'ai sa

Tito ba kò qhàò zi dim dtcòm-kg'ao me e, ncēe kò gam khama ma ko ma tséé ba, a kò Paulo ba Nqarim dim kg'ui ba xгаа-xgaan koe hùì. Paulo ba kò ncēes tcgãya sa Tito ba góá máá, ěem kò Kerete koe qaù meá ka, kereke di tsééa nem gha tc'ää-cookg'ai ka.

Tcgãya sa ko nqoana zi gúù zi ka kg'ui:

1. Kg'aika dis kam ko Tito tséé-kg'ám zi tc'ää-cookg'aim kerekes di xu gha kúrú zi ka kg'ui.
2. Gaiam ko Tito bìríá kg'ónòè, ntamam gha ma tãáka zi xg'ae zi ma kerekes koe xгаа-xгаа sa: kaia xu khòè xu hěé, naka kaia zi khòè zi hěé (ncēe ko hàà dxàe-coa zi xгаа-xгаа zi), q'arí-kg'ao xu hěé naka qãàn hěéthěé e.
3. Còò dis kam ko Paulo Tito ba bìríá tchàno-tchano dtcòm-kg'ao ne di tsééan ka: kái-kg'aise méé ne tòókua hãa naka ncàmkuá hãa, naka hòreku di i guu, naka ntcoekuan di i guu, naka kerekes koe q'aa-q'aase guu sa.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- tc'ää-còokg'ai sa
- xгаа-xгаа ne
- cgómkuá ne

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Kerekes di xu tc'ää-cookg'ai xu (1)

- Tãáka zi xg'ae zi di xгаа-xгаа ne, kerekes koe
(2)
- Tchànoan xгаа-xгаа ne (3)

Kerekes di xu tc'ãà-cookg'ai xu (1)

Tsgámkaguku zi

¹ Paulo ra a, Nqarim dir qãà ra, a Jeso Krestem dir x'áè úú-kg'ao* ra. Tsééa óáèa ra, Nqarim ka nxará tcg'òóèa ner gha hàà gane di dtcòmàn koe *hùì*, a kúrú ne ne tseeguan q'ãa, a Nqari-tcáóa hãase kg'òè ka.

² Chòò tamas kg'òès di nqòòan úúa hãase, ncēm kò Nqarim ncēe tshúù-ntcôa di tama ba, nqõóm tshoa-tshoase tama cookg'ai koe nqòòkagu *taa* hãa sa.

³ Gam qáòa tcg'òóa hãam x'aèm kam kò Gam òm kg'ui ba *tiri* xгаа-xgaan koe x'ái. Nqarim gatá òm Kgoara-kg'ao ba ncēes tséé sa máà tea, ãem kò ma x'áèa hãa khama ma.

⁴ Titoè, gatá dis dtcòmòs koe tseegu di tsi cóá tsi tiri tsir ko *ncēes tcgãya sa* góá máá a ko máá:

Nqarim Abo ba hēé, naka Jeso Krestem gatá òm Kgoara-kg'ao ba hēéthēé tsara koe guua hãa cgómkuan hēé naka tòókuan hēéthēé méé i tsáá cgoa hãa, témé.

Titom di tsééa ne Kereta koe

⁵ Eë kò xg'ara-xg'araè tama zi gùù zi tsi gha qàù a tchàno-tchano domkar kò Kereta koe qàù tsia, a tsi a ãer ko ma x'áè tsia khama ma wèé xu x'áé-dxoo xu koe kerekes di xu kaia xu nxará tcg'òó.

* **1:1: x'áè úú-kg'ao** - Gerika sa ko “apostolo” témé.

⁶ Kerekes dim kaia ba méém káà chìbim khòè ba ii, cúis khòès dim khòè ba méém ii, gam di cóán méé i dtcòm-k'ao ii, naka ia táá uùn hěé naka ntcoekuan hěéthěé ka q'ãàèa hãa guu.

⁷ Nqarim di tsééan ko kúrúm khòè me e domka méém káà chibi ba ii, táá méém ko dɔmɔse guu kana xgòà-xgoase guu, kg'áà-k'ao ba méém ii guu, naka ncõo di ii guu, naka táá kàa cgoa qguù di ii guu.

⁸ Igaba méém qãèse ko khòèan hààkagum khòè ba ii, qãè gúùan ncàmam khòè ba méém ii, qgóóse ko ba, a tchàno ba, a tcom-tcomsa ba, a xaèa kg'ónòsea hãa ba.

⁹ Tcom-tcomsam kg'ui ba méém qgóóa qari, ãem ma xгаа-xгааè mea hãa khama, naka baa gha nxãasega c'ěe ne ghùì-ghuin tcáó kómseko xгаа-xgaan cgoa, naka ěe ko ntcoe e ne tchàno-tchano.

¹⁰ X'áèan ntcoea hãa ne khòè ne kái nea hãa ke, kg'uia xám-k'ao ne, a kàa-k'ao ne, kái-k'aise gane ěe Juta dis dtcòm koe guua hãa ne.†

¹¹ Nqookaguè méé ne, gúù zi ěe ne ga kò xгаа-xгаа tama zi xгаа-xgaan ka ne ko wèém x'áé ba cg'ãè-cg'ãè ke, a ko ncĕe xгаа-xgaan kúrú, c'ĕes gúù sa ne gha kàan cgoa hòda mááse ka.

¹² Gaxu porofiti xu ka c'ĕem tc'áró ga kò máá: “Kereta di nea wèé x'aè ka tshúù-ntcõa-k'ao ne e, a cg'ãè cau ne kg'oo-coa ne e, kúrúa mááse tama nea igaba ne kg'ama tc'õó-k'ao ne e,” témé.

¹³ Ncĕe ko nxàèè sa tseegu si i, ke qarika dɔàè ne, naka ne gha nxãasega tchàno dtcòmàn úú,

† **1:10:** ěe Juta dis dtcòm koe guua hãa ne - Gerika sa ko máá: “ěe q'ãe nqãa-qgai khòo-k'aièa ne dis xg'aes koe hãa ne,” témé.

¹⁴ naka nea Juta ne di huwan táá gúù cgáé khama ma sée guu, kana gane ãe ko tseeguan ntcoe ne di x'áè-kg'áman igaba.

¹⁵ Gane ãe q'ano ne ka i wèè gúùan q'ano o, igaba gane ãe cg'ãè tc'ãe ne ncãe dtcòm tama ne ka i cúí gúù ga q'ano tama. Gane di tc'ãean hãé naka tcáóan hãéthãéa cg'ãè-cg'ãèa.

¹⁶ Nqari ba ne q'ana hãa sa ne ko nxàea tseeguk-agu, igaba ne ko gane di tsééan ka xguì Me. Cg'ãè kg'óò ne e, a komsana tama, a ne a qãè gúùan kúru kg'ano tama.

Tséé-kg'áma ne tãáka zi xg'ae zi di i kerekes koe (2)

2

Titom ga ko xгаа-xгаа sa

¹ Igabaga méé tsi tsáá qãè xгаа-xgaan kg'anoa zi gúù zi ka kg'ui.

² Kaia xu khòè xu xгаа-xгаа naka xu qgóóse, naka tcom-tcomsa ii, naka i tc'ãe-kg'áma xu tchàno ii, naka xu dtcòmàn koe hãé naka ncàmkuan koe hãé naka qào tcáóan koe hãéthãé tchàno ii.

³ Gataga méé tsi thée kaia zi khòè zi xгаа-xгаа naka zi kg'òè-kg'áma zi koe qgóóse, naka táá c'amku di ii, naka gõéan kg'áa koe káise tòóse guu, igaba méé zi tchàno gúùan xгаа-xгаа.

⁴ Nxãasega zi gha khòè zi gazi ka cg'aré zi xгаа-xгаа, gazi di xu khòè xu hãé naka gazi di cóan hãéthãé méé zi ncàm sa,

⁵ naka zia qgóósean úúa hãa, naka q'ano ii, naka zia x'áéa zi qãèse xaèa kg'ónò, naka zia gazi di xu

khòe xu máàse, nakam gha nxãasega táá Nqarim dim kg'ui ba cóèè guu.

⁶ Gataga méé tsi thěé qárí-kg'ao-coa xu ntcàm naka xu qgóósean úú.

⁷ Wěés gúùs qãès kúrú koe méé tsi x'ái sa ii. Tsari xгаа-xgaan koe méé tsi x'ái, tcáóa tsi qãè e sa, naka wèé tcáóa tsi cgoa gúùan kúrúan ka hěéthěé e.

⁸ Kómseko kg'uiian ncěe ntcoèè tite tséekagu, naka ne gha nxãasega gane ěe ko ntcoe e ne sau-cgaekaguè, cúí gúù tshúù ga káà a gane gha gatá ka kg'ui i ke.

⁹ Qãàn méé tsi xгаа-xгаа naka i wèé zi gúù zi koe gaan ka q'òðsean komsana, naka qãè-tcaokagu u, naka táá kg'ui-kg'ám-q'oo o guu,

¹⁰ naka táá ts'ãà cgae e guu. Igaba méé i x'ái, wèé zi dàò zi koe i kaisase tcom-tcomsa a sa, naka ia gha nxãasega Kgoara-kg'aom gatá dim Nqarim di xгаа-xgaan wèé zi qgái zi koe t'òè-t'òe.

¹¹ Nqarim di cgómkua ne x'áisea hãa, a ko wèé ne khòe ne koe kgoarakuan óá.

¹² A i a ko xгаа-xгаа ta a, cg'ãè tcáóan hěé naka nqõóm di zi tc'ěe zi hěéthěé ta gha xguì ka, naka taa gha ncěem kámám dim nqõóm koe qgóósea hãase kg'òè, naka tchàno ii, naka Nqari-tcáóa hãa;

¹³ ěe ta hãa a ko ts'ee-ts'eekg'aièas nqòò sa qãà ka, Nqarim kiam, Kgoara-kg'aom gatá dim Jeso Krestem dis x'áàkos x'áise-q'oo sa,

¹⁴ ncěe kò gatá domka máàsea hãa ba, nxãasegam gha wèé chìbian koe x'ámá tcg'òó ta a ka, a ba a gha Gam di khòèan q'ano-q'anoa mááse, Gam di gha ii ka, a gha gataga qãè tsééan kúrú koe kaisase máàsea hãa.

¹⁵ Ncëe zi gúù zi méé tsi xгаа-xгаа, naka wèé qaria tsi ka khòèan ntcàm naka dqàè e. Táá hěé naka i khòèan ntcoe tsi guu.

Tchàno gúùan kúrúa ne (3)

3

¹ Khòè ne tc'ěe-tc'ěe naka ne gane di xu tc'ää-cookg'ai xu hěé naka gane di xu kaia xu hěéthěé qámsea máá, naka nea komsana, naka nea wèés gúùs qàè sa kúrúan kg'ónòsea máá.

² Táá méé ne c'ěe khòè ka cg'ǎèse kg'ui guu, kana měeku cgoa a guu, igaba méé ne qàè cau ii, naka qámsea ne hãa sa wèé khòèan koe x'ái.

³ C'ěe x'aè ka ta kò gatá igaba kàà tc'ěe ta a khama, a kò komsana tama, a kò hoàkaguè, a ta a kò ěe ta ko tc'ěe zi hěé, naka tãáka zi kare-kg'am zi hěéthěé kúrú koe tòósea hãa, a kòo cg'ǎè tc'ěean hěé naka chiikuan hěéthěé cgoa kg'òè, a ta a kò khòèan ka hòrèa, a kò thěé hòrekua hãa.

⁴ Igabaga ěe i ko Nqarim gatá dim Kgoara-kg'aom di qàèan hěé naka ncàman hěéthěé x'áise,

⁵ kam kò kgoara ta a, ěe ta kò gatá kúrú hãa zi gúù zi tchàno zi domka tamase, igaba Gam di thòò-xama-máákuan domka. Kgoara ta am kò kabase ábàkuan dis xg'aàkus koe hěé naka kaba-kabakus koe hěéthěé e, Tcom-tcomsam Tc'ěem koe guu a,

⁶ ncěem kò gatá koe kaisase ntcãà tcana hãa ba, gatá dim Kgoara-kg'aom Jeso Krestem koe guu a.

⁷ Ncées gúùs domka ta Gam di cgómkuan ka *Nqarim cookg'ai koe* tchàno ta iise bóòèa hãa, a Gam di zi gúù zi kàoa, chòò tama kg'òèan dis nqòò sa úúa hãase.

⁸ Ncëe kg'uia nea tcom-tcomsa a.

Ra ko ncêe zi gùu zi méé tsi qarika nxàe sa tc'êe, naka ne nxãasega êe Nqarim koe tcoma hãa ne kòrese naka nea qãe gùuan kúrúan kgoara tcáóa máá. Ncêe zi gùu zia qãe zi i, a wèe khòean koe hùian úúa.

⁹ Igabaga méé tsi káa hùì ntcoekuan hêé naka qhàò zi ko ma xùrikus ka hêé, naka tèèku-kg'árú zi hêé, naka x'áèan di mēékuan hēéthēé téékagu, káa hùì i, a cg'ãa-cg'ana a ke.

¹⁰ Khòem kereke sa ko tsai-tsai q'aa ba méé tsi tc'ãa di sa dqàe, naka cam di sa hēéthēé e. Gaa koe guus ka táa tchòà úú cgoa me guu,

¹¹ q'ana hãase, ãeta iim khòe ba dàòm q'oo koe tcg'oara, a chibiga me e sa, a ba a gaam ga ba gam ka bóòà xguìsea hãa.

Còò di x'áè-kg'árú ne

¹² Eër kò Aretemase ba kana Tigiko ba tsáa koe tsééa úú ne méé tsi qarika kúrú naka Nikopolise koe hàà cgae te, sao kar gha gaa koe hãa sar bìrísea hãa ke.

¹³ Kúrú wèes gùus êe tsi ga kúrú sa naka Senasem x'áè q'ãa-kg'ao ba hêé, naka Apolose ba hēéthēé tsara gatsara dis qòòs ka hùì, naka bóò c'êe gùu ga tsara tcào tama sa.

¹⁴ Gatá di khòean méé i thêé xgaa-xgaase naka ia qãe gùuan kúrú kgoara tcáóa máá, naka ia gha nxãasega qaase ko zi kúrú, naka ia táa káa hùis kg'òè sa kg'òè guu.

¹⁵ Wèe ne khòe ne ncêe tíi cgoa hãa ne ko tsgámkagu tsi. Tsgámkagu méé tsi êe dtcòman koe ncàm taa ne.

Cgómkuan méé i gatu wèe tu cgoa hãa.

Kabas Qae-xg'ae sa
The New Testament in the Naro language of Botswana
copyright © 2012 The Bible Society of Botswana

Language: Naro

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-08-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

d01ddea0-c0e8-5bc4-86fa-b235639fa99b